

Protocol seksueel misbruik Jong&Out

COC Nederland organiseert onder de naam Jong&Out en in samenwerking met de lokale lidverenigingen bijeenkomsten voor minderjarige jongeren. De Jong&Out bijeenkomsten geven hbt jongeren de gelegenheid elkaar te ontmoeten en hun seksuele identiteit in een veilige en beschermde omgeving te bespreken en te vormen.

Dit protocol beschrijft de manier waarop COC Nederland omgaat met seksueel misbruik door en/of ongewenst gedrag van aan Jong&Out verbonden begeleiders en vrijwilligers. COC Nederland stelt met dit protocol duidelijke richtlijnen vast op het gebied van seksuele intimidatie en misbruik. De reglementen die in dit protocol zijn vastgelegd, zijn zonder uitzondering van toepassing op alle personen die in de aansturing, organisatie en/of begeleiding van de Jong&Out bijeenkomsten betrokken zijn.

Wat zegt de wet

De Nederlandse wetgeving geldt voor iedereen, dus ook voor gebeurtenissen die zich in het kader, tijdens of als gevolg van Jong&Out bijeenkomsten plaatsvinden tussen een minderjarige (vrijwilliger) en een begeleider. In het Wetboek van Strafrecht, boek II, titel XIV 'misdrijven tegen de zeden', artikel 249 staat:

"Hij die ontucht pleegt met zijn minderjarig kind, stiefkind of pleegkind, zijn pupil, een aan zijn zorg, opleiding of waakzaamheid toevertrouwde minderjarige of zijn minderjarige bediende of ondergeschikte, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren of een geldboete van de vierde categorie."

Aan Jong&Out bijeenkomsten deelnemende jongeren zijn aan de zorg en waakzaamheid van het COC toevertrouwd. Dit artikel is dus onverminderd van kracht op alle personen die in de aansturing, organisatie en/of begeleiding van de Jong&Out bijeenkomsten betrokken zijn. Bij Jong&Out geldt dat seksueel contact en alle vormen van geweld niet zijn toegestaan tussen participerende jongeren en personen die in de aansturing, organisatie en/of begeleiding van de Jong&Out bijeenkomsten betrokken zijn.

Definities

Cliënt

Onder cliënten worden verstaan allen die als participerende jongeren of vanuit een andere functie onder de verantwoordelijkheid van Jong&Out begeleiders en vrijwilligers vallen. Alsmede zij die beroepshalve in contact komen met personen die in de aansturing, organisatie en/of begeleiding van de Jong&Out bijeenkomsten betrokken zijn. Ook zij die binnenkort cliënt zullen zijn en reeds contacten hebben met vrijwilligers.

Begeleiders en vrijwilligers

In de tekst wordt gesproken over begeleiders en over vrijwilligers. Onder begeleiders verstaan we de volwassen begeleiders van de Jong&Out activiteiten. Onder vrijwilligers verstaan we de jongeren (dus tot en met 18 jaar) die de Jong&Out activiteiten in hun regio organiseren.

Grensoverschrijdend gedrag

Niemand kan een ander verbieden erotische gevoelens voor kinderen te hebben. Maar dat betekent niet dat kinderen betrokken of gebruikt mogen worden om deze gevoelens

te bevredigen. Een kind bevindt zich namelijk niet in een gelijke positie ten opzichte van een volwassene. Deze machtsongelijkheid zorgt voor een geringe tot geen keuzevrijheid van het kind.

Als voorbeelden van grensoverschrijdend gedrag noemen we:

- een seksueel/erotisch geladen sfeer scheppen, ook via post, telefoon, sms, e-mail of internet;
- ongewenste aanraking; wat hieronder wordt verstaan, wordt bepaald door de gevoelens van de betrokken jongere en niet door de gedachten van de volwassene;
- zich tegen het kind aandrukken;
- penetratie in welke vorm dan ook tegen de wens van de persoon is ook verkrachting, dus ook bijvoorbeeld een tongzoen.

Seksueel misbruik

Het algemene criterium terzake van seksueel misbruik is of er sprake van is dat het welzijn en de lichamelijke en psychische integriteit van de cliënt ondergeschikt worden gemaakt aan de bevrediging van de (seksuele) behoeften van de begeleider. Vanzelfsprekend zijn diverse gedragingen door hun duidelijke seksuele karakter niet voor meerdere uitleg vatbaar.

Soms evenwel kunnen vloeiende overgangen bestaan tussen wat wel en wat niet als seksueel kan worden getypeerd. Vooral in die situaties geldt het algemene criterium: *"Onder seksueel misbruik wordt verstaan elke vorm van seksueel gedrag of seksuele toenadering, in verbale, non-verbale of fysieke zin, opzettelijk of onopzettelijk, die door de persoon die het ondergaat als ongewenst of gedwongen wordt ervaren."*

De rechten op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en op de onaantastbaarheid van het lichaam zijn in de Grondwet verankerd

Waarom en voor wie dit protocol

Seksueel misbruik kan een cliënt ernstige schade berokkenen. Begeleiders dienen de privé-sfeer van een cliënt te respecteren. Het herkennen en erkennen van dit als 'beroepsrisico' aangeduide gegeven door begeleiders en lokale afdelingsbesturen kan preventief werken. De afhankelijkheidsrelatie tussen begeleiders en cliënt ligt ten grondslag aan dit 'beroepsrisico'.

Ook andere betrokkenen dan directe begeleiders/vrijwilligers vallen evenwel onder de reikwijdte van de regelgeving. Daarnaast gaat het niet enkel om cliënten, maar ook andere personen die in een afhankelijke positie verkeren, zoals stagiaires. Genoemd 'risico' vervalt niet bij de beëindiging van de rol als bevasdfasdfasdleider/vrijwilliger, maar kan reeds voorafgaande daaraan bestaan en nog nadien voortduren.

Directie

Daar waar in dit protocol wordt verwezen naar de directie, gaat het om de volgende directieleden:

Directeur AZ : de directeur van COC Nederland.

Manager PZ: de manager personeelszaken COC Nederland.

De bepaling**Verbod op seksueel misbruik bij COC/Jong&Out**

Personen die in de aansturing, organisatie en/of begeleiding van de Jong&Out bijeenkomsten betrokken zijn (ook aangeduid als begeleiders/vrijwilligers) en cliënten die aan Jong&Out verbonden zijn mogen niet zodanig met elkaar omgaan, dat de cliënt in zijn waardigheid wordt aangetast. Ongewenste handelingen, van welke aard dan ook, door begeleiders/vrijwilligers zijn niet toegestaan. Intieme relaties tussen begeleiders en minderjarige vrijwilligers en cliënten zijn onder geen enkel beding geoorloofd. Het is niet toegestaan een minderjarige cliënt of vrijwilliger zodanig aan te raken, dat deze cliënt/vrijwilliger en/of de begeleider deze aanraking als seksueel, erotisch of als grensoverschrijdend gedrag ervaren. De begeleiders mogen Jong&Out bijeenkomsten of een afgeleide daarvan niet gebruiken voor doeleinden van eigen nut of bevrediging, die in strijd zijn met zijn verantwoordelijkheid voor de participerende cliënten.

Een begeleider mag niet ingaan op seksueel getinte toenaderingspogingen van een minderjarige cliënt/vrijwilliger, ook al verlangt deze cliënt/vrijwilliger daarnaar, of nodigt hij daartoe uit. De begeleider of vrijwilliger moet zo'n situatie onmiddellijk melden bij het plaatselijke afdelingsbestuur.

Duur van de bepaling

De bepaling geldt vanaf het moment waarop de cliënt/vrijwilliger in contact komt met begeleiders tot een jaar na beëindiging van het contact met de cliënt in Jong&Out verband.

Preventiebeleid

Jong&Out organiseert bijeenkomsten voor jongeren. Tijdens deze middag zijn altijd twee begeleiders aanwezig. Het team van begeleiders bestaat bij voorkeur uit een vrouw en een man, beiden boven de 18. Begeleiders mogen nooit 1 op 1 in een ruimte aanwezig zijn met cliënten of vrijwilligers.

Begeleiders hebben altijd een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) nodig. Personen die in de twintig jaar voor de aanvraag zijn veroordeeld voor een zedenmisdrijf, komen niet in aanmerking voor een VOG. Dit geldt ook voor mensen die twee of meer keer in hun leven zijn veroordeeld, of in de tien jaar voor de aanvraag voorkomen in de justitiële documentatie. De lidvereniging waar de activiteiten worden gehouden draagt de kosten voor deze procedure (30 euro per persoon).

Lidverenigingen met Jong&Out activiteiten dienen altijd informatie te verstrekken over de activiteiten, plannen etc. aan de projectleider Jong&Out bij COC Nederland. Activiteiten kunnen zonder vooraankondiging door een medewerker of bestuurder van COC Nederland worden bezocht.

Tijdens Jong&Out activiteiten mag er geen alcohol geschonken worden.

Aan alle begeleiders en vrijwilligers zal een exemplaar van dit protocol ter hand worden gesteld. Nieuwe begeleiders en vrijwilligers worden op de hoogte gesteld van het beleid terzake van seksueel misbruik. Periodiek, doch tenminste jaarlijks wordt dit beleid in geëvalueerd en zonodig bijgesteld.

Sterke (affectieve) gevoelens (van bv. verliefdheid, sterke affectie, of juist afkeer en agressie) kunnen ontstaan tussen begeleider en cliënten/vrijwilliger. Wanneer dit het geval is dient de begeleider of vrijwilliger dit te melden aan het lokale afdelingsbestuur of aan de directie van COC Nederland, zodat tijdig gepaste maatregelen kunnen worden genomen.

De volwassen begeleiders zijn op een professionele manier betrokken bij de bijeenkomsten. Dit betekent dat zij een gepaste afstand zullen moeten behouden t.a.v. de jongeren. Begeleiders maken dus niet direct deel uit van het vriendschappelijk netwerk van de vrijwilligers en deelnemers en hebben geen emotionele banden met hen.

Cliënten krijgen toegang tot een klachtenregeling die expliciet de mogelijkheid aanduidt van de indiening van een klacht inzake seksueel misbruik door een begeleider. Nieuwe cliënten ontvangen de klachtenregeling en informatie over het beleid ten aanzien van seksueel misbruik.

Een goede voorlichting ten aanzien van het beleid inzake seksueel misbruik is zowel intern als extern van groot belang.

Melding

Door de cliënt

Het waarborgen van een gevoel van veiligheid voor de cliënt is uitgangspunt van het handelen zodra een cliënt/vrijwilliger melding maakt van seksueel misbruik door een begeleider. Er kan geen zekerheid omtrent geheimhouding van de melding worden gegeven. Het kan nodig zijn anderen in te schakelen om de cliënt op adequate wijze te helpen.

Door een collega begeleider

Iedere begeleider is verplicht melding te maken van de constatering van seksueel misbruik door een collega. Deze meldingsplicht geldt aan het lokale afdelingsbestuur. Dit bestuur is op haar beurt meldingsplichtig aan de directie van COC Nederland.

Door derden

De aard en de basis van de informatie waarover derden beschikken op grond waarvan zij melding van seksueel misbruik door een begeleider maken, dienen te worden geverifieerd.

Aan de directie

In alle gevallen zal de directie van COC Nederland van de melding op de hoogte worden gesteld. De directeur stelt de onderzoeksprocedure in werking.

Klacht over de directie

Indien de klacht het handelen van een lid van de directie of het bestuur van een afdeling betreft, wordt melding gemaakt bij manager PZ. En deze stelt in dit geval de onderzoeksprocedure in werking.

Onderzoeksprocedure
Verantwoordelijkheid van de directie

De manager PZ draagt zorg voor degelijk onderzoek na melding van seksueel misbruik door een cliënt/begeleider.

Onderzoekscommissie

Zo spoedig mogelijk, doch zeker binnen een week na de melding stelt de manager PZ een commissie van onderzoek in. Objectiviteit dient gewaarborgd te zijn. De commissie heeft geheimhoudingsplicht.

Als onderzoekscommissie kan de klachtencommissie worden aangemerkt.

De cliënt

- De cliënt wordt opvang en steun geboden.
- De cliënt wordt in de gelegenheid gesteld een medisch onderzoek te ondergaan.
- De toedracht volgens de cliënt wordt vastgelegd.
- De cliënt wordt geïnformeerd over de gang van zaken met betrekking tot de procedure.
- De cliënt wordt geïnformeerd over de mogelijkheid een klacht in te dienen volgens de regeling zoals hierboven beschreven.
- De cliënt wordt geïnformeerd over de mogelijkheid aangifte te doen bij de politie.
- Met de belangen van de cliënt wordt zorgvuldig omgegaan.
- Indien de cliënt minderjarig is, worden ouder(s) of voogd op de hoogte gesteld.

De begeleider

- De begeleider wordt geïnformeerd over de melding van seksueel misbruik.
- De toedracht volgens de begeleider wordt vastgelegd.
- Met de belangen van de begeleider wordt zorgvuldig omgegaan.
- De begeleider wordt geïnformeerd over de gang van zaken met betrekking tot de procedure.
- De begeleider wordt hulp en steun geboden.

Voorlopige maatregelen

Zo spoedig mogelijk, doch zeker binnen drie weken voert de commissie met cliënt en begeleider een eerste gesprek.

De commissie adviseert zo spoedig mogelijk de directie ten aanzien van schorsing of op non-actiefstelling van de begeleider voor de duur van het onderzoek.

De directie treft op basis van deze gesprekken zo spoedig mogelijk voorlopige maatregelen voor cliënt en begeleider.

Externe deskundigen

De manager PZ kan tijdens de procedure externe deskundigen raadplegen. Deze deskundigen brengen schriftelijk verslag uit.

Schriftelijk verslag

Van alle gesprekken tijdens de onderzoeksprocedure wordt schriftelijk verslag gedaan. Deze verslagen worden door de ondervraagden voor akkoord getekend.

Verder onderzoek

Binnen 6 weken voert de commissie verdere gesprekken met de betrokkenen en met een of meerdere deskundigen indien daartoe wordt besloten.

Getuigen

In deze periode hoort de commissie eventuele getuigen. De getuigenverklaringen zijn geheim, niet anoniem. Met de belangen van de getuigen wordt zorgvuldig omgegaan. De verklaringen van de getuigen worden schriftelijk vastgelegd.

Bundeling

Alle verslagen worden gebundeld.

Besluitvorming

Aanbieding aan de directie

Zo spoedig mogelijk doch zeker binnen 1 week na afronding van het onderzoek biedt de onderzoekscommissie de gebundelde verslagen aan de directie aan.

Op grond van deze verslagen oordeelt de directie binnen twee weken na ontvangst van de gebundelde verslagen of van seksueel misbruik sprake is geweest of niet.

Informereren van betrokkenen

Binnen 3 dagen worden de bevindingen van de directie schriftelijk gemotiveerd aan de betrokken partijen bekend gemaakt. Een afschrift van de bevindingen wordt toegevoegd aan het dossier van de cliënt en dat van de begeleider.

Maatregelen

Tijdens het onderzoek

De directeur AZ kan voor de duur van het onderzoek de begeleider/vrijwilliger op non-actief stellen, schorsen of verbieden nog langer in welke hoedanigheid dan ook aanwezig te zijn bij Jong&Out bijeenkomsten of daarvan afgeleide gelegenheden.

Rehabilitatie

Indien op grond van het oordeel van de directie geen sprake is geweest van seksueel misbruik door de begeleider, dan wordt de begeleider, indien die zou zijn geschorst of op non-actief gesteld in ere in zijn functie hersteld.

Rehabilitatie van een begeleider gebeurt schriftelijk aan de betreffende begeleider. Begeleiders en cliënten worden hiervan schriftelijk op de hoogte gesteld. Afhankelijk van de leeftijdsgroep kan het op de hoogte stellen van cliënten mondeling door overige begeleiders gebeuren.

Er worden geen bevindingen opgeslagen of bewaard.

Seksueel misbruik geconstateerd

De manager PZ schakelt bij geconstateerd seksueel misbruik de politie en de officier van justitie in. De directeur AZ neemt maatregelen van rechtspositionele aard.

Opzegging van het lidmaatschap van COC Nederland

Hiertoe is alleen het desbetreffende bestuur bevoegd. Na opzegging van het lidmaatschap kan de betrokkene geen enkele functie binnen de federatie van verenigingen COC Nederland bekleden.

Externe communicatie

De directeur AZ regelt expliciet in geval van belangstelling van de zijde van de media inzake gemeld of geconstateerd seksueel misbruik door begeleiders het woordvoerderschap, aard en omvang van de te verstrekken informatie.